

BALI (INDONÉZIA)

Hasznos információk

Bali sziget

A Kis Szunda-szigetcsoport legismertebb szigete. Mintegy 5400 négyzetkilométernyi területét jórészt vulkanikus hegyek borítják. Az évi középhőmérséklet 26-28 °C, a levegő páratartalma 65-90% között változik. A hegyekben a hőmérséklet a tengerszint feletti magassággal arányosan csökken. A szél általában gyenge. A nappalok és éjszakák egyforma hosszúak; a naplemente gyors, kb. 15 perc alatt besötétedik. Indonéziában, így Bali szigetén is két évszakot különböztetünk meg: a száraz évszak júniustól szeptemberig, az esős évszak decembertől márciusig tart, a fennmaradó hónapok a száraz és az esős évszak közötti átmenet időszakai.

A trópusi éghajlat miatt a könnyű, szellős pamutruhák, rövid ujjú ingek, nyári ruha viselete a célszerű. Ugyanakkor ajánlott felkészülni a hűtött épületekre is.

Bali sziget az Indonéz Köztársaság 22. tartománya. Fővárosa a sziget délnyugati részén fekvő Denpasar. A festői szépségű sziget ma már világszerte ismert, divatos nyaralóhely. Lakóinak mindennapi életét a hindu vallás és a szigorú közösségi hagyományok szövik át. Mindennaposak a vallásos és egyéb jellegű ünnepi szertartások. Balit az ezer templom és az istenek szigetének is nevezik. Mindenütt, az utak mentén, a tengerparton, a hegycsúcsokon, sőt még a rizsföldeken is templomok, oltárok, áldozati tárgyak állnak. A művészet és a kultúra az itt élő emberek életének szerves részét alkotja. Bali az indonéz-hindu civilizáció emlékeinek felbecsülhetetlenül gazdag tárháza. Néhány falu különösen híres képzőművészetéről: például Celuk az ezüst- és aranyművéség, Mas a faragás, Ubud pedig a festészet központja.

Útiokmányok, vízum

Az országba való belépéskor az erre kijelölt helyiségben vehetjük meg a turista vízumunkat - Visa on Arrival, 30 napra érvényes, 25\$, minden Magyar állampolgár jogosult rá - vagy még Magyarországon, az Indonéz Nagykövetségen. Az útlevelednek kötelezően még 6 hónapig érvényesnek kell lennie az országba való belépéshez. (Ha esetleg nem az, akkor hosszas alkudozás után azért megvesztegethetőek a hivatalnokok).

Fontos tudni, hogy kilépéskor 150.000 Rúpia/fő reptérhasználati díjat kell fizetni még a repülőtéren (csak Rúpiában fogadják el)!

Az megérkezéskor kapott és kitöltött „Departure Card”-unkat őrizzük meg visszútig, mert azt a repülőtéren kérni fogják tőlünk. Ha netán elveszítettük, a becsekkolásnál kérjük újat és töltsük ki újra. Amennyiben a visszaútnál kiderül, hogy nem volt meg minden egyes napra a tartózkodási engedélyünk, a büntetés naponta 25 USD. Amennyiben már több hónapja nincs tartózkodási engedély, az a pénzbírság mellett börtönbüntetést is vonhat maga után.

Időeltolódás

Az otthoni nyári-téli időszámítástól függően + 6, illetve +7 óra.

Hálózati feszültség

220 V (a csatlakozó megfelel a magyar szabványnak).

Biztonsági intézkedések

Bár Bali rendkívül jó közbiztonságnak örvend, nem árt körültekintőnek lenni. A szállodában érdemes iratainkat s egyéb értékeinket az un. Deposit Boxban vagy Safety Boxban (értékmegőrző) tartani a nyaralás idejére, s csak papírjaink fenymásolatát magunkkal hordani (útlevél, repülőjegy, biztosítás). Ha esetleg elveszne bármely iratunk, forduljunk a jakartai Magyar Nagykövetséghez: Címe: Jakarta 12950, Jalan Rasuna Said Kav. X/3 Kuningan. Telefon: (+62) 21 520 3459; 520 3460; 520 3461. Ügyelet: (+62) 81 511 037 991. E-mail: mission.jkt@kum.hu.

Továbbá fordulhatunk Bali tiszteletbeli magyar konzulához is. Cristofoli Gabriella. Cím: Jl. Bypass Ngurah Rai No. 219, Sanur. Telefon: (+62) 361 287 701, (+62) 361 735-233, Fax: (+62) 361 735 232. Ügyelet: (+62) 811 389 680. E-mail: huconbali@telkom.net.

Megjegyzés: A nagykövetség ill. a konzulátus dolgozói segítőkészek és kedvesek, ám fontos államközi feladatokat is el kell látniuk, ezért csak fontos, az ő hatáskörükbe tartozó ügyekkel keressük fel őket.

Pénznem

Indonéz Rúpia (IDR vagy Rp)

Rengeteg bankautomata található a szigeten, s az általában elfogadott kártyákat (Visa, Maestro, Mastercard, AMEX) bármelyik ATM-ben használhatjuk. Avagy amerikai Dollárunkat (vagy EURO-t) üllőnböző pénzváltó helyeken válthatjuk át Rúpiára.

Érdemes a hivatalos pénzváltó helyeket igénybe venni, még akkor is, ha rosszabb valamivel az árfolyamuk, merthogy az egyszerű utcai pénzváltók nagy arányban különböző trükkös módszerekkel észrevétlenül és mosolyogva csaphatnak be minket. Nem árt az óvatosság. Fontos tudni, hogy az 2001-es és annál régebbi kiadású amerikai Dollár címleteket a legtöbb pénzváltóhelyen nem fogadják el, de ha mégis, rosszabb árfolyamon váltják; és ügyelni kell arra is, hogy a papírpénznek semmi baja ne legyen.

Ami az Euro-t illeti, soha nem volt vele még probléma a váltásnál, ugyanakkor Balin a mai napig szinte minden turisztikai szolgáltatás árát USD-ben adják meg.

Közlekedés

Bali szigetén nincs komoly, kiépített tömegközlekedés. Mindössze két fajta busszal lehet szűkös keretek között mozogni. Egyik a bemo, ami egy belül átalakított, kisméretű mikrobusz, utasterében egy-egy hosszú pad lehelyezve. A bemo rögzített útvonalon halad a nagyobb városokon belül, vagy kis falvakat köt össze. Megállóhelyei nincsenek, beszálláshoz le kell inteni, ha éppen az utcán akarunk felszállni rá és nem a buszterminálon. Kiszálláskor pedig kopogni kell az ablakon, vagy csak előreszólni a sofőrnek. A menetdíj párezer Rúpia, de alku tárgyá is lehet.

A legszebb azonban az a bemoban, hogy nincs ráírva az útvonal, s hogy merre halad, s mikor, így a turisták szinte sosem használják, sőt fel sem tűnik nekik, hogy ez a kisbusz, egy kis busz. (Avagy ha a sofőr megéhezik, akkor megáll az egész bemo, amíg ő megebédel, majd visszaül, s minden megy tovább a maga módján. Ez a helyi ebédszünet.)

A másik fajta busz a távolsági busz (bis umum), ami a nagyobb városokat köti össze. Ez is terminálok (buszpályaudvarok) között mozog. Köztes megállóhelyek nem igazán vannak.

Egyik buszfajta sem légkondicionált, és számítani kell arra is, hogy mindig megtelnek utassal, csomagokkal, szagokkal.

Amennyiben rendelkezünk nemzetközi jogosítvánnyal, s kedvünk támad vezetni, autót, motort bérelhetünk gyakorlatilag minden szállodában.

A taxi igen olcsó Balin, azonban itt is érdemes odafigyelni, mert a tapasztalatlan turistákat könnyedén megrövidíthetik egy-egy utazás alkalmával. Két megoldás lehetséges:

1. Megalkuszunk mielőtt beszállnánk, s a végén kifizetjük az összeget.
2. Bekapcsolatjuk a taxiórát („meter”). Fizetéskor érdemes a pontos összeget adni, mert előfordulhat, hogy a sofőrnek „véletlenül” nincs visszajárója.
3. Megbízható taxitársaságnak a Bali Taxi vagy a Blue Bird számít. Ha az utcán intjük le őket, ismertető jelük a színük: világoskék a Blue Birdé.
4. A szállodánkhoz rendelhetünk taxit a recepción.
5. A Blue Bird Bali Taxi hívószáma: +62 361 701 111.

Egészségügyi tanácsok

A csapvíz fogyasztása nem ajánlott, merthogy nem ivóvíz (nem fertőző, csak nem ivóvíz), fogyasztása hasmenést okozhat (tehát fogat lehet vele mosni, de nem ajánlatos iszogatni). Palackos vizet ajánlott fogyasztani, amit bármelyik szállodában találhatunk, avagy közértben. Az ivóvizet AQUA-nak hívják, es az összes többi víz - tenger, csapvíz, stb.- az a „water”. Így aquát kell kérni vagy rendelni, ha szomjazunk.

Buborékos vizet nem jellemzően szolgálnak fel, vagy tartanak. (De ha esetleg mégis, akkor „soda-water” a neve.)

A helyi ételek fogyasztása sem szokott gondot okozni, ahogy a jeges üdítőké sem. Ha esetleg mégis bármilyen problémánk lenne, pl. hasmenés, akkor a nagyobb szállodákban mindig van kéznél orvos, avagy egy kis orvosi szén, esetleg immodium az, ami gyorsan átsegít minket a problémán (a helyiek banánt, banán dzsúszit ajánlanak rá).

Mivel Bali az Egyenlítő alatt található 8 fokkal délre, így a napsugárzás igen erős, gyakori probléma a leégés. Magas faktorszámú fényvédő krém ajánlott, s 11-15 óra között hosszabb időre nem javasolt a napra menni. Sőt a túrák alkalmával is érdemes pólóban (azaz nem ujjatlan trikóban) utazni, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a vállunk az, ami pillanatok alatt leég, s megkeserítheti a nyaralás hátralévő napjait.

Étkezési szokások

Az indonéz konyhaművészet igen gazdag és változatos. Az ősi indonéz és a jövevény kínai, illetve európai konyha ötvözete. Ételeik fűszerek, de nem túl erősek. Fő ételük a rizs (nasi), a sült húsok, a raguszerűségek, szószok, saláták számtalan variációjával. Népszerű ételük a sült rizs (nasi goreng) és a sült tészta (mie goreng). Az egyik legkedveltebb indonéz étel a száté (sate), a pálcikára tűzött, parázs felett sült húsdarabok, amit fűszeres mogyorószósszal és főtt rizzsel (nasi putih) kínálnak. Igen ízletesek a tengeri halakból, rákokból, esetleg polipból vagy kagylókból készített ételeik. Kedvelik az édességet, amit általában színeznik is szoktak (nem meglepő a zöld piskóta vagy rózsaszín puding), s melyektől idegenkedhetünk, de igazan finomak.

A Bali szigeti ételkülönlegességek egyike a Babi Guling, ami tűz felett, nyárson sült kismalac (egészben), melynek tölteléke rizs, fűszerek és gyógynövények keveréke. Másik kedvenc ételük a Lawar, amely szintén sertéshúsból készül, apróra felszeletelve, fűszerekkel és zöldséggel összekeverve. Indonéz szokás szerint a vendéglátó kínálásáig udvariatlanság, ha a vendég az ételhez vagy az italhoz nyúl.

Egyéb etikettbeli különbségek és íratlan szabályok

- Nem használják a bal kezüket mikor elfogadnak vagy átnyújtanak valamit. A bal kéz tisztátalannak számít.
- Amennyiben lehetséges, kizárólag a jobb kezünket használjuk étkezésnél.
- Nem igazán illendő sétálás, haladás közben enni. Azonban ne lepődjünk meg, ha nyitott szájjal falatoznak, csámcsognak, s közben beszélgetnek velünk egyszerre. A kis böffetés is elfogadott.
- Senkit sem illik a fejen megérinteni, még a gyermekeket sem (akkor sem, ha ok egymás között ezt megteszik), sőt, általában az az ősi szokás, hogy az alacsonyabb rangú személy nem emeli a fejét a magasabb rangú, illetve a vendég feje fölé. Ha ez azonban elkerülhetetlen, akkor meghajolva, vagy fejet hajtva haladnak el mellette.
- Ujjal nem mutogatnak semmire. Mutatóujjal hívni valakit kifejezetten durvaságnak számít.
- Üdvözlésnél és búcsúzásnál szokás a kézfogás. A társaság minden tagját, a nőket is így üdvözlük. S a kézfogásuk nem jellemzően erőteljes, így nem is igazan értik, ha fizikai erőnlétünk megvillan a szorításban.
- Az indonézek alapvetően udvariasak. Általában semmire sem mondanak nemet, mert nem kívánnak kellemetlenséget okozni partnerüknek. Ezért van, hogy általában nem válaszolnak egyértelmű elutasítással. A válasz elől való kitérés azonban tagadást jelent.
- Megszégyenítőnek tartják a velük szembeni idegességet és a nyíltan kimutatott haragot. A következetesen udvarias magatartást kedvezően fogadják. Azonban amikor eljön a pillanat, hogy elégedetlenségünknek mégiscsak hangot adnánk, többet erünk el ravasz fordulatokkal, semmint hangerővel.
- Nem illik csípőre tett vagy karba font kézzel kommunikálni, kifejezetten durvaságnak számít, merthogy indulatot vélelmeznek mögötte.
- Az orr kifújását udvariatlannak tekintik, így halkán, a társaságtól elfordulva tegyük azt.
- Próbáljunk rugalmasak lenni az idő beosztását illetően, az indonézek állandóan késnek, s szinte mindent igen lassan tesznek az európai tempóhoz képest. Számukra értelmetlen a kapkodás, a rohanás. Nem sietnek.
- Az indonéz emberek számára a "privát terület" fogalma nem jelent semmit, így gyakran azt nem is tartják tiszteletben; számukra minden ajtó szinte mindig nyitott, s mivel nem szeretnek egyedül lenni, így állandóan társaságot keresnek, ami a nyaraló turistákat gyakran zavarja. A másik ember megérintése számukra természetes, s nem tolakodás. Gyakran láthatunk olyat is, hogy fiúk fiúkkal kézenfogva sétálnak, pusztán csak azért, mert jó barátok; jelentéstartalma egy ilyen jelenetnek nincs is különösebb a számukra. Ez természetes.

- A vásárlás Indonéziában mindig alku tárgyat képezi, ez gyakorlatilag a vásárlás, mint folyamat elhagyhatatlan része. Bátran alkudjunk, minimum az általuk megadott ár felére!
- Azonban ahol árakat látunk kiírva a tárgyakra, avagy egy feliratot az ajtón, hogy FIX PRICE, ott neki sem érdemes kezdeni. (A nagy áruházakban minden rögzített áras, mint pl. a Matahari nevezetű bevásárlóközpontban.)

Bahasa Indonesia – Az indonéz nyelv

A helyiek rendkívül értékelik, ha azt látják, hogy próbálkozunk a velük való kommunikációt indonézül kezdeményezni, vagy akár csak kiegészítően is alkalmazni. Biztosak lehetünk benne, hogy pár szavas szókinccsünkkel sokkal olcsóbban vásárolhatunk, és sokkal jobb kiszolgálásban részesülünk.

(Kiejtés: c = cs; j = dzs; y = j, s = sz, sy=s)

Jó reggelt! Selamat pagi!

Jó napot! (du. 3-ig) Selamat siang!

Jó napot! (csak du. 3 után) Selamat sore!

Jó estét! Selamat malam!

Viszlát! Sampai jumpa!

Igen/nem Ya/Tidak

Hogy vagy/van? Apa kabar?

Jól vagyok Baik-baik

Köszönöm (szépen) Terima kasih (banyak)

Szívesen Terima kasih kembali

Legyen szíves Permissi

Elnézést Maaf

Hol van a ..? Dimana..?

Hol van a toalett? Dimana kamar kecil?

Jobb(ra) – Bal(ra) (ke)kanan – (ke)kiri

Itt álljon meg! Berhenti disini!

Segítsen! Tolong! 68 Enampuluh delapan

Mennyibe kerül? Berapa harganya?

(Túl) drága / olcsó (Terlalu) mahal / murah

kicsi / nagy kecil / besar

szép (nagyon) indah (sekali)

Tiszta / (kicsit) koszos bersih / (sedikit) kotor

Tetszik nekem ez Saya suka ini

Nem kérem / akarom Tidak mau

1 Satu 100 Seratus

2 Dua 200 Dua ratus

3 Tiga 300 Tiga ratus

4 Empat

5 Lima 5000 Lima ribu

6 Enam 6000 Enam ribu

7 Tujuh 7000 Tujuh ribu

8 Delapan

9 Sembilan

10 Sepuluh 10.000 Sepuluh ribu

20 Duapuluh

11 Sebelas 11.000 Sebelas ribu

12 Duabelas

13 Tigabelas

14 Empatbelas

30 Tigapuluh

40 Empatpuluh

57 Limapuluh tujuh

250.000 Duaratus limapuluhribu

540.000 Limaratus empatpuluhribu

1.000.000 Satu juta

2.000.000 Dua juta